

УДК 330

Мочарський В. – ст. гр. ПМ-21

Тернопільський державний технічний університет імені Івана Пулюя

МЕХАНІЗМ СТИМУЛЮВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПРОГРЕСУ

Науковий керівник: к.е.н., доц. Ціх Г.В.

Стимулювання – найбільш динамічний елемент управління, пов'язаний з впливом на інтереси учасників процесу “дослідження – виробництво”, їх усвідомленні соціальної необхідності, в результаті чого вони прискорюють науково-технічний прогрес з внутрішніх міркувань, а не тільки за вказівкою зверху.

Стимулювання науково-технічного прогресу – це створення переваг у задоволенні економічних і соціальних інтересів організацій і підприємств, що розробляють і освоюють нову високоефективну техніку і технології. Його органічна складова частина – економічне стимулювання – являє собою встановлення відповідності між госпрозрахунковим доходом підприємств і науково-технічним прогресом та їхнім реальним внеском у досягнення ефекту науково-технічного прогресу, розв'язання науково-технічних проблем.

Механізм економічного стимулювання науково-технічного прогресу включає основні його принципи (комплексність, перспективність, нормативний характер, гласність) і форми (оподаткування, фондоутворення і фінансування, кредитування, встановлення цін та інших економічних нормативів, організація оплати праці, економічна відповідність, страхування ризику). Стимулювання науково-технічного прогресу пов'язане з економічними методами управління природоохоронною діяльністю. Нормативи оплати за природні ресурси, які встановлюються підприємствам, стимулюють їх раціональне і комплексне використання. Стає вигідним використовувати ресурсозберігаючі технології, отримувати з кожної тони оплачених ресурсів якнайбільший дохід. Нормативи оплати за викиди забруднюючих речовин в природне середовище зацікавлюють колектив у використанні техніки, яка зменшує ці викиди. При перевищенні допустимих норм і аварійних забрудненнях стягується в декілька разів вища оплата за рахунок госпрозрахункового доходу колективу.

Результати науково-технічного прогресу оцінюються з урахуванням терміну окупності нововведень (в середньому – 2 роки), преміюються лише безпосередні учасники її розробки і освоєння, при цьому враховується не тільки економічний, але й інші види ефекту науково-технічного прогресу. Стимулювання науково-технічного прогресу припускає як матеріальне і моральне заохочення, так і відповідні покарання – зменшення фондів оплати і соціального розвитку колективів, які випускають застарілу і малоефективну продукцію, їх розпуск. Стимулювання здійснюється в реальному, а не календарному масштабі часу (за конкретний результат, а не за квартал).

При організації стимулювання необхідно врахувати, що пришвидшення науково-технічного прогресу передбачає розвиток не тільки науки і техніки, але і соціально-економічних відносин, в тому числі всередині колективів. Наука як об'єкт стимулювання відрізняється універсальністю своєї мови і методів, а використання техніки і технології пов'язане із специфікою інтересів і традицій даної країни, регіону, трудового колективу.

Особливо заохочується створення і освоєння нових поколінь техніки і технології, а також конкурентоспроможних нововведень, які не поступаються найвищому світовому рівню в даній області.